

Dansk Selskab for Folkesundhed

Den Nationale Folkesundhedskonference 2025

15. - 16. september 2025 - Nyborg Strand Hotel og Conferencecenter

**Fra ekkokammer til handling:
Hvordan kan vi ændre kursen for folkesundheden i Danmark?**

Abstractssamling

Session 3

Metode og metodeudvikling

Moderator: Anne Illemann Christensen

3.1.	I tider med faldende svarprocenter - kan man fortsat stole på spørgeskemaundersøgelser?	2
3.2.	Børns stemmer i lokalsamfundsinitiativer med fokus på sundhedsfremme og trivsel og responsen hos lokale voksne aktører	3
3.3.	Behovsafdækning for udvikling af et "Train-the-Trainer"-uddannelsesforløb til at styrke sundhedsprofessionelles viden og færdigheder i diabetespleje til ældre	4
3.4.	Forældres deltagelse i og respons på workshops om familiens skærmvaner - resultater fra en kvalitativ procesevaluering af Generation Sunde Børns skærmindsats i indskolingen.	5

3.1 I tider med faldende svarprocenter - kan man fortsat stole på spørgeskemaundersøgelser?

JB Sørensen¹, K Friis, SE Sjørl¹, MM Jensen^{1,3}, MH Pedersen^{1,3}, M Lasgaard^{1,4}, FB Larsen¹

1 DEFACTUM, Region Midtjylland, 2 Aarhus Institute of Advanced Studies, Aarhus Universitet,

3 Institut for Folkesundhed, Aarhus Universitet, 4 Institut for Psykologi, Syddansk Universitet

Primært budskab

Trods en lavere responsrate end i tidligere runder er resultaterne fra "Hvordan har du det?" retvisende på befolkningsniveau.

Implikationer for praksis

Resultater fra sundhedsprofilen kan fortsat bruges til vurdering af befolkningens sundhed, sygelighed og trivsel, samt sammenligning af udvikling over tid.

Baggrund

Sundhedsprofilerne er vigtige redskaber til at beskrive forekomst, fordeling og udvikling af sundhed, sygelighed og trivsel i befolkningen. En centralt præmis for undersøgelserne er, at de er repræsentative for den samlede befolkning. Siden 2010 har Region Midtjyllands sundhedsprofil "Hvordan har du det?" oplevet faldende responsrater. Faldet har tidligere været beskedent fra 65% i 2010 til 60% i 2021. I 2025 ses et drastisk fald med en forventet svarprocent på 45.

Lavere responsrater er ikke enestående for sundhedsprofilerne. Samme tendens ses i både danske og internationale spørgeskemaundersøgelser. En lav responsrate kan være problematisk, hvis den er udtryk for selektionsbias. Konsekvensen er lavere generaliserbarhed og mindre præcise estimater. Ny forskning tyder dog på, at der kun er en svag sammenhæng mellem svarprocent og repræsentativitet. Vi ønsker at undersøge, om det samme gælder for sundhedsprofilerne. Det er vigtigt at kunne dokumentere en god datakvalitet, hvis sundhedsprofilerne fortsat skal levere troværdige beskrivelser af sundhedstilstanden, der kan bruges ved tilrettelæggelse af indsatser for bedre folkesundhed.

Formål

At undersøge, i hvilken grad den lavere responsrate i Region Midtjyllands sundhedsprofil 2025 påvirker repræsentativiteten og præcisionen af estimaterne for en række indikatorer for sundhed og trivsel.

Metode

Med udgangspunkt i data fra "Hvordan har du det?" 2021 og 2025 undersøger vi, hvordan prævalensfordelingen og konfidensintervaller for en række sundhedsmål ændrer sig i takt med stigende deltagelse i løbet af dataindsamlingen. Herudover benyttes de statistiske vægte, der skal modvirke udtræks- og non-responsbias, til at undersøge, om der er en sammenhæng mellem svarprocenter og demografisk bias.

Resultater

Foreløbige resultater på rygeprævalens fra "Hvordan har du det?" 2021 tyder på, at der kun er mindre forskydninger med stigende deltagelse. Rygeprævalensen er stabil fra en responsrate på 20. Flere estimater for sundhedsvaner og mental sundhed vil blive præsenteret på konferencen.

Konklusion

Den lavere responsrate i "Hvordan har du det?" 2025 er en del af national og international trend. Foreløbige analyser tyder på, at estimater fra sundhedsprofilen fortsat er repræsentative og retvisende på befolkningsniveau.

3.2 Børns stemmer i lokalsamfundsinitiativer med fokus på sundhedsfremme og trivsel og responsen hos lokale voksne aktører

M Vilhelmsen^{1,2}, T Amlund¹, D Hoeeg¹, P Bloch¹, L Bratsch³, J Ma⁴, U Toft^{1,5}

¹Afdeling for Forebyggelse, Sundhedsfremme og Samfundsomsorg, Steno Diabetes Center Copenhagen, Herlev.

²Center for Klinisk Forskning og Forebyggelse, Københavns Universitetshospital - Bispebjerg og Frederiksberg, Frederiksberg.

³Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet, København.

⁴School of Exercise and Nutrition Sciences, Deakin University, Institute for Physical Activity and Nutrition, Victoria, Australien.

⁵Institut for Folkesundhedsvidenskab, Sektion for Social Medicin, Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, Københavns Universitet, København.

Primært budskab

Børn kan bidrage værdifuldt til sundhedsinitiativer i lokalsamfundet, men der mangler viden om deltagelsesformer, timing og anvendelsen af indspil for at omsætte dem til praksis.

Børn bør engageres tidligt, aktivt og kontinuerligt i udvikling af sundhedsinitiativer i lokalsamfundet gennem forskellige kreative metoder, der matcher børns mangfoldige måder at udtrykke sig på.

Baggrund

Stigning i overvægt og lav trivsel blandt børn understreger behovet for innovative folkesundheds- strategier. Lokalmiljøer har stor betydning for børns sundhed og trivsel, og styrkelse af lokal kapacitet samt involvering af børnene anbefales for virkningsfulde og socialt retfærdige løsninger. Der er dog begrænset viden om, hvordan børns synspunkter kan indgå og bruges i udvikling af lokale sundhedsinitiativer

Metode

Som del af lokalsamfundsindsatsen i Generation Sunde Børn gennemførtes 15 workshops med i alt 57 børn i 2.-3. klasse for at undersøge deres syn på, hvad der påvirker et godt fritidsliv og få deres reaktioner på sundhedsinitiativer i lokalmiljøet. Via en modificeret Write, Draw, Show and Tell-metode indsamlede vi lydoptagelser, post-its og tegninger. Data blev analyseret tematisk, og resultaterne blev præsenteret i seks lokalsamfund for lokale voksne aktører, hvor vi observerede deres reaktioner på og brug af børnenes synspunkter i udvikling af lokale sundhedsinitiativer.

Resultater

Børnene fremhævede organiseret sport, fri bevægelse, aktiviteter med familie og venner samt varierede SFO-tilbud som vigtige i et godt fritidsliv. Negative faktorer var konflikter, ensomhed, skader, pligter og at fejle. Børnene satte pris på lokale initiativer, der involverede forældre eller venner, storytelling, spændingselementer og festlig stemning. Lokale aktører viste oprigtig interesse for børnenes perspektiver og efterspurgte handlingsrettede og detaljerede indsigter til igangværende projekter. Nogle fokuserede dog mere på egne erfaringer end børnenes synspunkter i udvikling af lokale sundhedsinitiativer.

Konklusion

For at børns perspektiver kan omsættes til lokal handling, er det vigtigt at overveje deltagelses-niveau, timing, metode og etik for involvering. Forskellige kreative metoder kan rumme børns forskellige udtryksformer, og tidligere og mere aktiv inddragelse af børn anbefales.

3.3 Behovsafdækning for udvikling af et "Train-the-Trainer"-uddannelsesforløb til at styrke sundhedsprofessionelles viden og færdigheder i diabetespleje til ældre

M Jensen, S M M Houe, U Bjerre-Christensen, N R Kingod, V Stenov

Afdeling for Vidensformidling og Competenceudvikling, Steno Diabetes Center Copenhagen, Herlev.

Primært budskab

Vores studie understreger behovet for opdateret viden og færdigheder, etisk refleksion og respektfuld kommunikation i diabetespleje, så ældre kan modtage tryk og værdig behandling.

Implikationer for praksis

"Train-the-Trainer" er en fleksibel og målrettet tilgang, der kan bruges til at øge viden og kompetenceudvikling for at fremme sammenhængende og person-centreret diabetespleje for ældre i kommunerne.

Baggrund

I Danmark er ca. 360.000 mennesker diagnosticeret med diabetes mellitus (type 1 og 2), hvoraf 15% er over 70 år. I takt med, at den forventede levetid stiger, forventes antallet af ældre med diabetes at øges med 14% frem til år 2035. Ældre med diabetes kræver ofte intensiv pleje grundet fysiske begrænsninger, komorbiditet og kognitiv svækkelse. Sundhedsprofessionelle mangler ofte nødvendige kompetencer til at håndtere diabetespleje hos denne gruppe, hvilket fremgår af en undersøgelse, som påviser, at 85% af social- og sundhedsassistenter efterspørger mere omfattende undervisning i diabetespleje. Vores studie havde til formål at undersøge uddannelsesbehovene hos sundhedsprofessionelle vedrørende diabetespleje til ældre på plejehjem og i hjemmeplejen med henblik på udvikling af et målrettet "train-the-trainer"-program.

Metode

Vi gennemførte et kvalitativt, eksplorativt studie baseret på første fase af en design thinking-tilgang. Studiet involverede 30 deltagere (ledere, sygeplejersker og social- og sundhedsassistenter) fra en hjemmeplejeenhed og fire plejehjem i Københavns Kommune. Dataindsamlingen omfattede 150 timers feltobservationer, fem semi-strukturerede interviews og seks fokusgrupper. Data blev analyseret ved hjælp af systematisk tekstkondensering.

Resultater

Studiet identificerede betydelige videnshuller blandt sundhedsprofessionelle i forhold til diabetespleje til ældre, særligt i balancegangen mellem effektiv diabetesbehandling og respekt for den ældres selvbestemmelse. Vi observerede desuden brug af stigmatiserende sprog, som potentielt kan påvirke relationen mellem sundhedsprofessionelle og ældre negativt. Studiet påviste også mangel på effektive tværfaglige samarbejdsstrukturer.

Konklusion

Dette studie identificerer mangler i viden og færdigheder indenfor diabetespleje blandt sundhedsprofessionelle på plejehjem og i hjemmeplejeenheder. I lyset af det danske velfærdssystem udvikling og de øgede ansvarsområder i kommunale settings er det afgørende at udvide uddannelsen i diabetespleje til at omfatte klinisk viden, sprogbrug, etiske problemstillinger og personcentreret omsorg. Derfor anbefales en train-the-trainer-tilgang til at forbedre viden, færdigheder og selvtillid blandt sundhedsprofessionelle, der yder diabetespleje til ældre i disse rammer.

3.4 Forældres deltagelse i og respons på workshops om familiens skærmvaner - resultater fra en kvalitativ procesevaluering af Generation Sunde Børns skærmindsats i indskolingen.

RF Krølner¹, Natascha Holbæk Pedersen², LAS Brautsch¹, L Lund¹

¹: Statens Institut for Folkesundhed, SDU, København ²: Inst. for Idræt og Biomekanik, SDU, Odense

Primært budskab

Der var en lav tilslutning til workshops. De fremmødte forældre udtrykte et stort behov for hjælp til at understøtte gode skærmvaner i familien og for dialog med andre forældre om fælles skærmregler.

Implikationer for praksis

For at sikre størst mulig deltagelse og muliggøre udvikling af fælles skærmregler i klassen bør fremtidige indsatser benytte sig af eksisterende forældremøder frem for at invitere til ekstra møder.

Baggrund

I Danmark bruger henholdsvis 13% og 28% af de 6-11-årige over fire timer dagligt foran en skærm på hverdage og i weekender. Et højt forbrug ses hyppigere blandt børn af forældre med kort uddannelse og er forbundet med øget risiko for overvægt, bl.a. på grund af mindre fysisk aktivitet og forringet søvn. Der er behov for en tidlig flerstrengt indsats. Forældre har en afgørende betydning for børns skærmvaner gennem egne vaner og regler i hjemmet, men tidligere studier viser, at det kan være vanskeligt at involvere forældre i skolebaserede indsatser. I dette studie undersøger vi forældres deltagelse i, udbytte af og respons på Generation Sunde Børns' (GSB) forældreworkshops om familiens skærmvaner. I Danmark bruger henholdsvis 13% og 28% af de 6-11-årige over fire timer dagligt foran en skærm på hverdage og i weekender. Et højt forbrug ses hyppigere blandt børn af forældre med kort uddannelse og er forbundet med øget risiko for overvægt, bl.a. på grund af mindre fysisk aktivitet og forringet søvn. Der er behov for en tidlig flerstrengt indsats. Forældre har en afgørende betydning for børns skærmvaner gennem egne vaner og regler i hjemmet, men tidligere studier viser, at det kan være vanskeligt at involvere forældre i skolebaserede indsatser. I dette studie undersøger vi forældres deltagelse i, udbytte af og respons på Generation Sunde Børns' (GSB) forældreworkshops om familiens skærmvaner.

Metode

GSB er en skole- og lokalsamfundsbaseeret indsats, der skal fremme sund vægtudvikling og trivsel hos 6-11-årige gennem indsatser i skole, familie og lokalsamfund, der fokuserer på sunde måltider, mere bevægelse, og gode søvn- og skærmvaner. Effekten evalueres i et lodtrækningsforsøg fra august 2023- juni 2025 på 23 skoler. Sideløbende gennemføres en grundig mixed methods procesevaluering. Vi gennemførte observationer af 13 forældreworkshops på tværs af indsatskoler og analyserede feltnoter ved tematisk analyse.

Resultater

Forældres deltagelse varierede mellem skoler. På nogle skoler deltog næsten alle forældre, mens en skole måtte aflyse en workshop pga. for lav tilslutning. En større andel af mødre end fædre deltog. Der var god stemning til de fleste workshops, men forskellige værdier og holdninger til emnet kunne indimellem skabe spændinger mellem de fremmødte. Indledende analyser viser, at de fremmødte forældre havde en stor interesse i emnet og blev overraskede over at få sat tal på børns skærmforbrug og få indblik i sociale mediers afhængighedsskabende mekanismer. Forældre følte sig magtesløse og var desperate efter at få hjælp til at understøtte deres børn i sunde skærmvaner. De værdsatte ekspertoplæg og materialer samt fælles dialog og refleksioner med de tilstedeværende forældre. De savnede et større fremmøde blandt klassens forældre, så der fx kan laves fælles skærmregler.

Konklusion

Der var et lavt fremmøde til workshops, men de fremmødte forældre deltog aktivt og udtrykte et stort behov for at blive guidet i at understøtte deres børn i sunde skærmvaner.

Dansk Selskab for Folkesundhed

Den Nationale Folkesundhedskonference
finder næste gang sted
14. - 15. september 2026

Sæt X ved datoen!